

OBSAH

Úvod od Jaroslava Vlčka V.

Básně:

Ballad a romanci řada druhá (1858—1867).

Romance o jednom pasákovi	3
Starý známý	4
Matěj	6
Dceřino štěstí	8
Na moři	9
Útěcha	9
Na břehu	10
Zazděný mnich	11
Ve svátek	12
Amor na cestách	13
Svatební šat	15
Mrtvá hlína	16
Mladý ptáčník	17
Náš basař	19
Manžel dobrák	22
U starých vrb	23
Statku dědic	24

Král Jiří Poděbrad a legát Fantin	26
Na ranní	29
Knižecí soud	30
Vrby nad potokem	32

Pohádky z naší vesnice (1864—1874).

Naše vesnice	34
Šumaři	36
Král Sáva	38
Pohádka o hvězdné panně	40
Lesní žena	44
Král Jindra	49
Návštěva	50
Pod hradem	52
Pomník	53
Choděra	55
Dva stíny	57
Starý kozák	58
Dražba	60
Petr hrobař	62
Na matčině rově	64
V lomech	66
Pohanský král	69
Jíra	70
Rekruti	71
Svatební píseň	72
Na číhané	72
Rouhač	73
V pustých ladech	77
Na stráži	77
Bludný jezdec	78

Z cest:

<i>Národní slavnost v Budyšíně</i> (1861)	279
<i>Neštěstí na Dunajci v Tatrách</i> (1862)	290
<i>Z našich cest</i> (1862)	299
1. Do Krakova	299
2. V Krakově	304
3. Do Věličky	309
4. Z Krakova do Tater	316
5. Do Tater a v Tatrách	322
6. Večer a noc v Tatrách	328
7. „K pěti stavům“	334
<i>Divadelní vycházka na jih</i> (1871)	341
<i>Cestopis na Oupor</i> (1872)	366
<i>Od výstavy na Semerink</i> (1873)	384
<i>Zábavy na vídeňské tramway</i> (1873)	394
<i>V maďarské čárdě</i> (1873)	405
<i>Prohráli jsme Bavorsy</i> (1873)	415
<i>Krkonošské črty</i> (1874)	426
První. Na hranicích česko-pruských	426
Druhá. Krkonošské vodopády	441
I. Vodopád Mumlavy	441
II. Vodopád Zaklu	446
Třetí. Labské vodopády	445
I. Labská louka	445
II. U pramene labského	459

Náš písničkář	79
Bouře	81
Cikánská večere	82
Matka	83
Královský posel	85
Husar	87
Plukovní tambor	89
Šotek	91
Vávra mládek	92
Postilion	94
Zlatá babička	95

Různé listy (1861—1874).

Náš otec	98
Náš zpěv	99
Poslední hrobař	100
Písně ranní	103
I. Dál neplač, nelkej, národe	103
II. Zač v poutech plakal otec náš	104
III. Nuž zraky sem, na tuto tvář	105
IV. Neplač, můj otče, matko má	105
V. Nežijte vůní věnců již	106
Mudrcové	107
Za šera	109
I. Přeněžným jara dotknutím	109
II. Vy slavíkové v háji	110
III. Poduškou byl mně zármutek	110
IV. Kde jsi, má růže spanilá	111
V. Vy malí, drobní ptáčkové	111
VI. Měsíček stříbro vylévá	112
VII. Slzou jsem lyru pokropil	113

VIII.	My bludem jsme se setkali	113
IX.	Ty bledá moje lilie	114
X.	Věst lítla světem dalekým	114
XI.	Vyhoštěn byl jsem ze sebe	115
XII.	Od východu tři králové	116
XIII.	Já lodě větrem okřídil	116
XIV.	Jak větérek na mráčku zlatém	117
XV.	Nač dyl si ňadra ostřežit	117
	Pohádky pod Vyšehradem	118
	I. Zdřímnu si šedý Vyšehrad	118
	II. V půvabu nočním stojí hrad	119
	III. Ty šedá skálo nad vodou	120
	Písně večerní. [Řada druhá.]	121
	I. Mám bázeň, drahá, o Tebe	121
	II. Divoucí div to — bože můj	122
	III. Mám Ti to sladké tajemství	123
	IV. Jsem jako lípa košatá	123
	V. Tys jenom ještě poupátko	124
	VI. Ten slavík ani neuleh'	124
	VII. Na dubě lkala hrdlička	125
	VIII. Ty hvězdičky tam na nebi	125
	IX. Na nebi měsíc s hvězdami	126
	X. Čím, srdce, čím si zhřešilo	126
	XI. Tak mnoho věcí na světě	127
	XII. Noc byla krásná, průhledna	127
	XIII. Mně zdálo se: „Bol sestár' už“	128
	XIV. Nediv se, jestli uslyšíš	129
	XV. Ten boží svět tak daleký	129
	XVI. Hej, jaká radost v kole	130
	XVII. Já na čas dlouhý oněměl	130

XVIII.	S nebe se snášejí andělé	131
XIX.	V nebi bledá luna stála	131
XX.	Měsíc se plaví na nebi	132
XXI.	Má milá, hled', ty mráčky tam	133

V Přírodě (1872—1874).

Řada první	134
I. Napadly písně v duši mou	134
II. Ve vonné básni květomluvné luky	134
III. Vždy cos mne táhne, modré hory, k vám	135
IV. Nic neskojí tak mysl osiřelou	136
V. U Dodony stál svatý dub	137
VI. Nechť zmudřelí se hádají	138
VII. Zašum mi v ochlad, jaré doubí	139
VIII. Já laňku vidím za šera	139
IX. Dech jara sezval přátele	140
X. Vyběhla bříza běličká	141
XI. Pojd', drahá, než se doshodnou	142
XII. Jsmeť lidé my jen jak ten strom	142
XIII. Žitné pole, žitné pole	143
XIV. Potůček s snivou olšinou	144
XV. Matička příroda mi spala	145
XVI. Jest doba poupátek a růží	146
XVII. Ó vítej, modrá obloho	146
XVIII. Tvá ústa sterou písní šumí	147
XIX. Vy světél zřídla hvězdnatá	148
XX. Má duše včelky předhoní	149
XXI. Mně zdá se, že jsem jarem byl	150
XXII. Vyběhly s matkou před tu chýš	151
XXIII. Já s milenkou — dvě dětičky	151
XXIV. Stříbrné lesa praménky	152

XXV.	Bloudila v hájů sklepení	153
XXVI.	Co to? Jsem kvítkem mezi kvítky . . .	154
XXVII.	Pozeptaly se písně mé	155
XXVIII.	Pán přírody! A z dějin těch	156
XXIX.	Kdo to nevíš, co z nás zbude	156
XXX.	Jen zevšednět mi nedej, bože	157
XXXI.	Nic nejsem víc, nežli ta růže	158
XXXII.	Kvetlo v poli jetelíčka	159
XXXIII.	Noc bdí a mrká, potok zurčí	160
XXXIV.	Máť všecko naše pocítění	160
XXXV.	Má duše teple nařaděna	161
XXXVI.	V mé říši slunce nezachází	162
XXXVII.	Dnes do skoku a do písničky	163
XXXVIII.	Večerní les rozvázal zvonky	164
XXXIX.	Jak spanilé to sourozenky	164
XL.	Co jste vy, nebes zlaté světy	165
XLI.	Já s šerým hájem podřimoval	166
XLII.	Jen jedno bych se naučit chtěl	167
XLIII.	Já přemnohé již oželel	167
XLIV.	Já přišel po stech letech k hrobu	168
XLV.	Přec zdá se mi, až hrob můj zvrácen	169
XLVI.	Vždy slýchám: lidé básně skládají	170
XLVII.	Nechť věci vážím jakkoliv	171
XLVIII.	Mne ani mnoho nebolí	171
XLIX.	Ó, jděte mi s tou vaší pravdou	172
L.	Jsme lidé my syn marnotratný	173
LI.	S nahotou v hadrech světem bloudit	174
LII.	Co v srdci klíčí krásného	175
LIII.	Jsou hříchy proti přírodě	175
LIV.	V stoletích mrkal s nocí den	176

LV. Takť člověk ve svém blouznění	177
LVI. Jak směšný, bídne horlivý	178
LVII. Pravda! Pravda! Velké moře	178
LVIII. To ještě není přírodou	179
LIX. Mám v povržení každou píseň	180
LX. Prosáklé zpěvem slavičím	181
Řada druhá	182
I. To v háji bylo vavřínovém	182
II. Kdos unaven a světa syt	183
III. Hledám tě, hledám, člověče	183
IV. Ten velký epos světa báje	184
V. Ty ubohý, kdo v oku knížat	185
VI. To vše je marné, snaha lichá	186
VII. Vy chlubná ústa Vatikánu	187
VIII. Až, člověče, je sotva chápu	188
IX. Matičko má, tys hněvala se	189
X. Dva jeřábi letí od jihu	190
XI. Jaro, to švarné pachole	191
XII. Matičko, rci — byl bůh kdy mlád	191
XIII. Vím já, kdy k modlitbě se kleká	192
XIV. Ti ptáci jak vojsko v pochodě	193
XV. Den májový, jak ze zlata	194
XVI. Cestička jak můstek bílý	194
XVII. Od ranní hory slunce vstává	195
XVIII. Jabloň v květu! Po větvičkách	196
XIX. Lesní hody, velké hody!	197
XX. Včera ty stromy tak vážny	198
XXI. Denice mrká nad strání	198
XXII. Na drnu kyprém, v kořání	199
XXIII. Dnes slunce se v háji prochází	200

XXIV.	Skřivánci táhnou od jihu	201
XXV.	V hedvábném mechu pod jedlí	202
XXVI.	Myšlenka krásná zařuká-li	203
XXVII.	Má drahá, pojd', dnes budem hledat	203
XXVIII.	Lesy mlčí, podřimují	204
XXIX.	Drozd, lesa kápo, v přepýše	205
XXX.	A což mne v lese liběji poutá	206
XXXI.	Vzduch jarní naplněn je písni	207
XXXII.	Tu slyšte, co se v lese děje	208
XXXIII.	Tu vítr nadmul sobě plíce	208
XXXIV.	A jakže bys, ty stará horo	209
XXXV.	Větrík, jak když panna dýchne	210
XXXVI.	Šustilo mladé rákosí	211
XXXVII.	Stál v polích hřbitov osamělý	212
XXXVIII.	Čas dávno ještě není starcem	213
XXXIX.	Já smrt přistihnul na číhané	213
XL.	Mne světa krása nepodplatí	214
XLI.	Čas s rolničkami, s bičem šaška	215
XLII.	Prohlížely se v rybníce	216
XLIII.	Duch dějin ved' mne k pidimužům	217
XLIV.	Mudrc žákům deklamoval	218
XLV.	Ty stará matko, země naše	218
XLVI.	Pro život víme dosti málo	219
XLVII.	Smrt v noc se loudí pod okénko	220
XLVIII.	Pojd' sem, ty pohozená lebko	221
XLIX.	Ticho! Čas se připozdívá	222
L.	Staříčkový mezi duby kmet	223
LI.	Babí léto, babí léto!	224
LII.	V duši mé vždy jako v lese	225
LIII.	Kraj beze zvuku, sněhem kvete	226

LIV. Vy zpěvní druzi jarních poupat	226
LV. Nic tak mně není proti mysli	227
LVI. Hle, na sta písni z lesů letí	228
Řada třetí, poslední	229
I. Jen těsněj, přiviňte se blíž	229
II. Pojd', myšlenko, můj lidský květe	230
III. Sluníčko boží	231
IV. Na kvítka louky zelenavé	232
V. Ve kvítka hlavě zlatovlasé	232
VI. Vy stromy, v lesy spolčené	233
VII. Už vím, jak země mladne	234
VIII. Od modravých hor závratí	234
IX. Lidičky dobří, co to díte	235
X. Když byla jabloň plna růží	236
XI. Les vyšňořen tak do zelena	237
XII. Nad staré pne se kořeny	238
XIII. Starý jelen lesem hledá	239
XIV. Ve starých knihách napsáno stojí	240
XV. Tři hoši sedli si ve chládku	241
XVI. Jde mladistvý potok olšinou	242
XVII. Nebi dozdály se hvězdy	242
XVIII. Od břehu k břehu napíná	243
XIX. Houštinou háje, s měsíce zlata	244
XX. Jde jaro a v mysli probírá	245
XXI. Ty lesních krovů střecho tklivá	245
XXII. Cos v mlhách se k lesům potácí	246
XXIII. Co dnes to mají v lese	247
XXIV. Na nebi mají na pilno	248
XXV. By kvítka uměla mluvit	249
XXVI. Ptačími ústy, okem poupat	250

XXVII.	Mezi dva tenké buky	251
XXVIII.	Starý javor, básník starý	251
XXIX.	Po věku starý bodlák	252
XXX.	Mně cesta lesem náhle klesá	253
XXXI.	V hor zelenošerém úbočí	254
XXXII.	Stráň pukla v lilie bílé	255
XXXIII.	My číháme s vražednou zbraní	256
XXXIV.	Tys jak májové to loubí	256
XXXV.	Les se mračí večerem	257
XXXVI.	Až k vám se dopnout orlím letem	258
XXXVII.	Noční scéna. Rybník hladký	259
XXXVIII.	Z hor luna pluje, labuť snící	260
XXXIX.	Nehledám to lidské štěstí	261
XL.	Tak málo přírodě jsme věrni	262
XLI.	Sotva více píseň velká	262
XLII.	Starou lípu řali v lebku	263
XLIII.	Ty dítko tváří červánkových	264
XLIV.	Jeť ztráta drobných radovánek	264
XLV.	Zpíval tesař a bral míru	265
XLVI.	K té lidstva oponě se pídím	266
XLVII.	Dí převor k bohu na modlitbách	267
XLVIII.	Vystavěl kníže velký hrad	268
XLIX.	Tyrana vedli na popravu	269
L.	Proud věků zastavil se náhle	270
LI.	Hra ošklivá, kdy s maskou boží	271
LII.	Na podzimním poli, po strništi	272
LIII.	Pěl slavík z nejhlubší své hloubky	272
LIV.	Uzrá-li v skutek naše víra	273
LV.	A zavrou-li ti duše mělké	274
LVI.	Na hrobech lidstva, zvadlá v líci	275